

Trollsländor i Grössjöns naturreservat, Umeå

SZYMON ŚNIEGULA & FRANK JOHANSSON

I denna artikel redovisar vi fynd av trollsländor gjorda under sommaren 2006 i Grössjöns naturreservat, Umeå, Västerbotten. Totalt hittade vi 17 arter i Grössjön av vilka en, *Somatochlora flavomaculata*, tidigare ej var känd från Västerbottens landskap (Śniegula & Johansson 2006).

Grössjöns naturreservat är Umeå stads närmaste vildmark och ligger ca 8 kilometer sydost om centrala Umeå. I naturreservatet ligger brunvattensjön Grössjön omgiven av myrar och gammal barrskog. Ett av kvalitetsmått på naturreservat är det antal arter som finns inom reservatet. Vad vi vet har inte trollsländor inventerats i Grössjön och vi beslöt därför att under sommaren 2006 undersöka hur många arter det finns inom området. Sådan kunskap kan vara värdefull för status och skötsel av naturreservatet.

Inventering

Vi besökte Grössjön vid fyra tillfällen 2006: 2, 15 och 23 juli samt 2 augusti. Vid dessa besök observerade och fångade vi in trollsländor för artbestämning. Vi samlade även in larvhudar från trollsländor. Larvhudar (exuvier) är den hud som larven lämnar kvar då den har kläckts till vuxen slända. Då larven skall kläcka kryper den upp ur vattnet, och sätter sig några centimeter ovanför vattenytan på lämplig vegetation. Därefter kryper den vuxna sländan ur larvhuden. Larvhuden kan samlas in och artbestämmas med en larvnyckel. Eftersom de arter av trollsländor som påträffades uppvisade par-

nings- eller ägglägningsbeteende kan vi vara rätt säkra på att de är residenta för sjön.

Artlista

Totalt hittades 17 arter av trollsländor i och kring Grössjön, vilket motsvarar 63% av alla arter i landskapet Västerbotten (Śniegula & Johansson 2006). Vi hittade vuxna av alla 17 arter samt 53 larvhudar av 8 arter. Siffrorna efter artnamnen visar antal funna larvhudar per art.

Lestes sponsa (Hansemann)
Enallagma cyathigerum (Charpentier)
Coenagrion hastulatum (Charpentier)
C. johanssoni (Wallengren)
Erythroma najas (Hansemann)
Aeschna caerulea (Ström)
A. juncea (Linnaeus) 8
A. subarctica Walker 10
A. grandis (Linnaeus) 1
Cordulia aenea (Linnaeus) 12
Somatochlora metallica (Vander Linden)
S. arctica (Zetterstedt) 4
S. flavomaculata (Vander Linden)
Libellula quadrimaculata Linnaeus 8
Sympetrum danae (Sulzer) 2
Leucorrhinia dubia (Vander Linden) 8
L. rubicunda (Linnaeus)

Diskussion

De flesta av de arter vi hittade är vanliga i Västerbottens landskap (Johansson 1993) och betraktade som typiska för skogs- och myrlandskap (Sahlén 1996). Eftersom vi inte samlade in trollsländorna med någon typ av kvantitativ metod är det svårt att uppskatta vilka arter som är vanliga eller sällsynta. En grov uppskattning är dock att alla arter förutom *Erythroma najas*,

Aeschna caerulea, *Somatochlora metallica*, *S. arctica* och *S. flavomaculata*, var vanliga i Grössjön.

Arten *S. flavomaculata* är ny för landskapet och trots att vi endast observerade en hona av arten (15 juli) tror vi att arten har en stationär population i området eftersom ytterligare ett fynd gjordes på en närliggande lokal under sommaren 2006 (Śniegula & Johansson 2006).

I naturreservatet förekommer numera inget skogsbruk, dikning eller annan mänsklig aktivitet som påverkar en naturskog. Mänsklig påverkan i boreala områden kan påverka insektsfaunan (Spitzer & Danks 2006), och det är därför viktigt att inga ingrepp som t ex dikning görs i området. *Aeschna caerulea* och *Somatochlora arctica* anses båda vara borealalpina arter (Sømme 1937), vilka är vanligare i västra Västerbotten (Johansson 1993) och lappmarkerna (Ander 1951, Gorodkov 1956). Ett potentiellt hot mot dessa två arter i Västerbottens kustlandskap skulle kunna vara den tilltagande uppvärmningen av jordklotet. Det kan därför vara av intresse att följa deras status i Grössjön och omgivande lokaler där de förekommer.

Citerad litteratur

- Ander, K. 1951:** Odonata. In: Brinck P. & Wignstrand K. G. (red.): The mountain fauna of the Virihvare area in Swedish Lappland. II. *Kungl. Fysiogr. Sällsk. Handl., N.F. Avd. 2* 46(2): 123–126.
- Johansson, F. 1993:** The distribution of Odonata in Västerbotten and South Lapland, northern Sweden. *Entomol. Fennica* 4: 165–168.
- Gorodkov, K.B. 1956:** Some data on the distribution of dragonflies in the north. *Entomol. Obozreniye* 35: 120–122. (på ryska.)
- Sahlén, G. 1996:** *Sveriges Trollsländor*. Fältbiologerna, Stockholm.
- Śniegula, S. & Johansson, F. 2006:** Två nya trollsländor för Västerbotten: *Coenagrion pulchellum* och *Somatochlora flavomaculata*. *Natur i Norr* 25: 103–104.
- Sømme, S. 1937:** Zoogeographische Studien über norwegische Odonaten. *Avh. norske Vidensk. Akad.* 21: 1–133.
- Spitzer, K. & Danks, H.J. 2006:** Insect biodiversity of boreal peat bogs. *Ann. Rev. Entomol.* 51: 137–61.

Författarnas adresser:

ssniegula81@gmail.com
Rakowo 32, 78-445 Lubowo, Polen
frank.johansson@emg.umu.se
EMG, 90187 Umeå universitet

